

УДК 343.132

Сакал Віталій Миколайович –
здобувач лабораторії з проблем
досудового розслідування Національної
академії внутрішніх справ

СЛІДЧО-ОПЕРАТИВНА ГРУПА ЯК ОПТИМАЛЬНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Здійснено комплексний аналіз чинного законодавства та практики щодо ролі слідчо-оперативної групи в розслідуванні складних проваджень з великим обсягом роботи. Обґрунтовано значимість слідчо-оперативної групи як оптимальної форми взаємодії суб'єктів розслідування злочинів. Розкрито можливості такої взаємодії при співпраці слідчого як з оперативним працівником і спеціалістом свого відомства, так і при об'єднанні їх зусиль таких самих працівників інших відомств по одному кримінальному провадженню.

Ключові слова: слідчо-оперативна група; взаємодія; слідчий; оперативний працівник; спеціаліст; розслідування злочинів; співпраця; колектив.

Щорічно правоохоронні органи України реєструють значну кількість тяжких та особливо тяжких злочинів. Розслідування в таких кримінальних провадженнях є складним, великим за обсягом і вимагає від правоохоронних органів багато зусиль, тому провадження досудового слідства, як правило, доручається слідчій або слідчо-оперативній групі (СОГ).

Питання створення та діяльності СОГ й особливостей групового провадження у складних та великих за обсягом справах були предметом наукового інтересу Л. І. Аркуші, О. В. Бауліна, В. І. Боярова, А. А. Герасуна, І. Д. Гончарова, А. А. Горняцького, А. Я. Дубинського, Г. О. Душейка, В. С. Зеленецького, Н. С. Карпова, В. П. Коржа, О. М. Подопрелова, С. В. Слинька, В. М. Тертишника, Ю. І Шостака та ін.

Значний внесок у дослідження питання щодо розслідування справ слідчою та СОГ зробили вчені-правознавці колишнього СРСР і країн СНД: Т. В. Авер'янова, С. В. Бажанов, Р. С. Белкін, І. С. Галкін, І. Ф. Герасимов, Л. М. Карнеєва, Г. О. Кокурін, М. І. Кулагін, О. М. Ларін, Б. Я. Петелін, А. К. Савельєв, А. А. Тарасов, Р. Ю. Улімаєв, А. А. Ейсман та ін.

Проте більшість праць зазначених учених стосується минулих періодів розвитку кримінального судочинства, ґрунтується на застарілому законодавстві та узагальненнях тогочасної судової і слідчої практики.

При цьому сучасні злочинці, передусім у сфері державного управління та економіки, мають високу професійну підготовку, забезпечені підтримкою окремих засобів масової інформації і юридичною допомогою високооплачуваних адвокатів. Виявляти такі злочини, викривати осіб, які їх вчиняють, використовуючи тільки гласні процесуальні методи і засоби, практично неможливо [1, с. 14]. Найбільш ефективною формою розслідування таких злочинів є створення СОГ, спосіб взаємодії полягає в тому, що використання різних гласних слідчих (розшукових) заходів та негласних слідчих (розшукових) заходів проводиться одночасно в різних напрямках в їх раціональному поєднанні.

На сьогодні в наукових працях проблему взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі СОГ досліджено недостатньо, чим зумовлена необхідність комплексного аналізу окресленого кола питань.

Однією з важливих умов швидкого розкриття та можливості здійснення розслідування злочинів одночасно в декількох напрямках, у різних місцях з усебічним і паралельним відпрацюванням усіх версій у справі, а також можливості зосереджувати зусилля на одному важливому етапі є розслідування злочинів груповим методом шляхом створення СОГ [2, с. 138].

За останні роки досвід розслідування злочинів груповим методом дуже збагатився. Створення груп у складних справах і з великим обсягом роботи надає низку переваг перед іншими формами взаємодії слідчих з оперативними співробітниками [3, с. 65].

Як свідчить практика, СОГ – це ідеальна модель найбільш оптимальної організації взаємодії суб'єктів розслідування злочинів. Переваги СОГ перед “разовою” або “етапною” формою взаємодії полягають у тому, що виявляється колективна зацікавленість у розслідуванні злочинів і відповідна мотивація кожного з її членів. При взаємодії у формі СОГ формується психологічно більш комфортна система міжособистісних відносин. Члени СОГ проводять спільний аналіз наявних слідчих ситуацій, планування розслідування, розроблення версій, безпосередній обмін новою, розшуковою і доказовою інформацією, її оцінку, а також можливості використання, що об'єктивно налаштовує їх на роботу з більшою відповідальністю і самовіддачею. Розшукова і доказова інформація, отримана СОГ,

узагальнюється й аналізується в системі її взаємодоповнення і взаємозбагачення і представляється в новому якісному стані.

Підставою для створення СОГ є складність, великий обсяг та особлива суспільна значимість кримінального провадження, що не дає можливості одному слідчому успішно та своєчасно розслідувати його, а приводом – багатоепізодність фактів злочинної діяльності, виникнення необхідності в здійсненні безліч слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій, які потребують задіяння значних і різноманітних за своїми можливостями сил, методів та засобів [4, с. 42].

Позитивний досвід діяльності СОГ виражено в наказі МВС України від 20 жовтня 2014 р. № 1107, у якому зазначено, що метою створення та діяльності слідчих груп та СОГ є усебічне, повне та неупереджене досудове розслідування у складних та великих за обсягом кримінальних провадженнях, а також щодо злочинів, які набули суспільного резонансу, учинених на території декількох адміністративно-територіальних одиниць України та інших держав.

Практикою нароблено і закріплено у відомчих нормативних актах таку форму взаємодії слідчого та оперативних підрозділів, як створення чергових СОГ у районному або міському органі внутрішніх справ. До складу таких груп входять слідчий, оперативний працівник, експерт-криміналіст, кінолог. Вони зобов'язані швидко реагувати на повідомлення про вчинені злочини, вчасно виїжджати на місце події, проводити їх огляд з метою виявлення та фіксації доказів і встановлення осіб, які вчинили злочин, уживати заходів щодо їх розшуку та затримання. Усе це дає змогу у стислий термін розслідувати злочин, виявити та викрити злочинця.

Для забезпечення реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події у всіх ГУМВС, УМВС, міськрайліноорганах, територіальних відділах міліції формується не менше двох СОГ: основна та додаткова. За необхідності організовується чергування СОГ також у підпорядкованих підрозділах – територіальних, міських і селищних відділах (відділеннях) міліції, лінійних відділеннях тощо (п. 6.1 Інструкції про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події й забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженої наказом МВС України від 22 жовтня 2012 р. № 940).

При надходженні до ОВС заяв чи повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події працівники чергових частин (далі – черговий) міськрайліноорганів з'ясовують час, місце, характер та інші обставини того, що сталося, організовують збір СОГ, оперативних

груп, інших нарядів та направляють їх на місце подій (п. 2.1 Інструкції з організації реагування органів внутрішніх справ на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, затвердженої наказом МВС України 22 жовтня 2012 р. № 940).

Негайне кваліфіковане реагування на заяви і повідомлення про злочини та їх розслідування в найстисліший термін забезпечується шляхом своєчасного виїзду СОГ у повному складі на місце події з метою виявлення, фіксації та кваліфікованого вилучення слідів злочину, речових доказів, з'ясування обставин злочину, встановлення свідків, а також інших обставин, які мають значення для швидкого і повного його розкриття [5, с. 153].

При внесенні слідчими відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань начальник слідчого підрозділу повинен контролювати правильність попередньої правової кваліфікації вчинених протиправних дій, а також об'єктивність та своєчасність внесення слідчими відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про рух кримінальних проваджень та своєчасно вирішувати питання про створення слідчих груп для розслідування найбільш складних кримінальних правопорушень (п. 4.5.5; п. 4.5.7 Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування Міністерства внутрішніх справ України затвердженої наказом МВС України від 9 серпня 2012 р. № 686).

Начальники ГУМВС, УМВС, міськрайлінорганів з метою забезпечення виконання вимог щодо пункту 2.1 Інструкції з організації реагування органів внутрішніх справ на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події, затвердженої наказом МВС України 22 жовтня 2012 р. № 940, визначають за кожним ОВС необхідну кількість СОГ, оперативних груп та інших нарядів, їх склад і режим роботи (з урахуванням соціально-економічної та криміногенної ситуації, інших особливостей регіону) [6].

Начальники територіальних органів Міністерства внутрішніх справ України та слідчих підрозділів є відповідальними за належну організацію взаємодії слідчих підрозділів з іншими органами та підрозділами органів внутрішніх справ при попередженні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень. З цієї метою начальнику територіального органу Міністерства внутрішніх справ України надається право за погодженням з керівником слідчого підрозділу:

включати слідчих до складу СОГ для виїзду на місце події за заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення;

створювати СОГ для виявлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (п. 4. 2–4.2.2 Інструкції з організації діяльності

органів досудового розслідування МВС України, затвердженої наказом МВС України від 9 серпня 2012 р. № 686).

Слідчо-оперативні групи формуються на підставі графіків (щотижневих або щомісячних) чергувань працівників структурних підрозділів ОВС, затверджених начальником ГУМВС, УМВС, міськрайліноргану або особою, яка виконує його обов'язки. У графіках має бути передбачений резерв для посилення цих груп під час ускладнення оперативної ситуації або заміни членів СОГ у зв'язку з хворобою, відрядженням або іншими обставинами [6].

Слідчо-оперативна група – організаційна форма взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів ОВС України, що полягає у здійсненні досудового розслідування слідчим (декількома слідчими) та за його (їх) письмовим(и) дорученням(и) здійснення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій працівниками оперативних підрозділів ОВС України у кримінальному провадженні, яке перебуває у провадженні слідчих підрозділів ОВС України.

Слідча група, передбачена Кримінальним процесуальним кодексом України організаційна форма здійснення двома чи більше слідчими досудового розслідування в кримінальному провадженні (наказ “Про затвердження Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних групи від 20 жовтня 2014 р. № 1107).

У юридичній та науковій літературі існує значна кількість визначень СОГ.

У дисертаційному дослідженні Г. О. Кокурін акцентує увагу на криміналістичних й організаційних основах діяльності СОГ з використанням теорії управління, соціальної психології та кримінального процесу і характеризує СОГ як організаційно-управлінську структуру, що являє собою організаційне формування постійного чи тимчасового характеру; створене для кращої організації діяльності щодо розкриття та розслідування злочинів; має свій зміст, склад, призначення із специфічною організаційною формою взаємодії органів слідства та оперативних підрозділів; 5) складається із слідчого (слідчих), оперативних співробітників ОВС та інших спеціалістів, які використовують властиві їм засоби і методи роботи при керівній ролі слідчого [7, с. 24].

Так, О. Синекий зазначає, що “СОГ – це організація, що складається з визначеної кількості слідчих, у тому числі з різних відомств, які одночасно проводять розслідування однієї кримінальної справи, оперативних працівників органів дізнання, експертів, інших фахівців та допоміжного персоналу” [8, с. 45].

На думку О. М. Подопрелова, найбільш повно відображає суть та діяльність СОГ визначення, за яким СОГ – це керована слідчим після прийняття справи до свого провадження соціальна система, що створюється за наявності підстав і відповідно до вимог кримінально-процесуального законодавства (відомчих нормативних актів) компетентними посадовими особами на відповідний період часу для вирішення завдань судочинства щодо швидкого, повного, а також усебічного розслідування, викриття винних в окремії складній чи великій за обсягом справі або для постійної роботи у визначених категоріях справ. Структурно створена із слідчих, оперативних та інших відповідних співробітників, яка забезпечує комплексне та найбільш раціональне дослідження всіх існуючих сил, засобів та методів [9, с. 122].

Таке визначення більш повно та суттєво характеризує поняття СОГ і зміст їх діяльності та, водночас, потребує уточнення.

На нашу думку, найбільш доцільним буде таке визначення: СОГ – тимчасове формування, яке створене для спільної узгодженої діяльності, до складу якого входять слідчий (слідчі), оперативні працівники та інші представники служб, працівників правоохоронних органів і спеціалістів відомств, що має своє призначення з метою швидкого розкриття та встановлення всіх фактів злочинної діяльності підозрюваних осіб, повного й усебічного якісного фахового розслідування злочинів у складних та великих за обсягом кримінальних провадженнях, а також щодо злочинів, які набули суспільного резонансу, учинених на території декількох адміністративно-територіальних одиниць України та інших держав.

Включення ознаки тимчасовості в дане визначення може здатися зайвим у зв'язку з широким розповсюдженням на практиці постійно діючих СОГ. Однак необхідність і можливість їх функціонування можуть відпасти з багатьох причин, наприклад, зміна кримінологічної обстановки, зміна в структурі правоохоронних органів, а участь у них в більшості випадків не є єдиною й основною професійною діяльністю їх членів, у зв'язку з чим представляється можливим погодитися з “тимчасовим” характером існування постійно діючих СОГ.

Створення СОГ має специфічний характер і не завжди складність та значний обсяг слідчої роботи свідчать про необхідність провадження негласних слідчих (розшукових) дій. У деяких випадках для застосування необхідних негласних слідчих (розшукових) дій у провадженні не потрібна систематична взаємодія слідчого та оперативного працівника, достатньо їх епізодичного співробітництва та обміну інформацією.

Передбачаючи групову форму розслідування (ч. 2 ст. 38 Кримінального процесуального кодексу України), закон прямо вказує, що досудове розслідування здійснюють слідчі органу досудового розслідування одноособово або слідчою групою [10], і не регулює питання щодо створення СОГ, можливість формування та функціонування яких впливає з норм кримінально-процесуального закону. Його норми надають право слідчому давати доручення і вказівки про провадження негласних (розшукових) та слідчих (розшукових) дій і вимагати від оперативних підрозділів допомоги під час провадження окремих слідчих дій. До того ж взаємодія між членами СОГ повинна мати не випадковий чи епізодичний характер, а являти собою форму співробітництва, засновану на найбільш оптимальному поєднанні методів, прийомів та засобів, що властиві, з одного боку, слідчому, а з іншого – оперативним працівникам, і супроводжуватись постійним обміном інформацією [11, с. 36].

Старшим слідчої групи, СОГ є слідчий органу досудового розслідування вищого рівня (п. 1.7 Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних групи від 20 жовтня 2014 р. № 1107).

Деякі слідчі демонстративно підкреслюють свою процесуальну перевагу над іншими членами СОГ, інколи не зважаючи на вік і досвід. Оперативні працівники часто виявляють відверто нігілістичний настрій. При цьому становище погіршується розбалансованістю заходів соціального захисту і матеріального забезпечення різних структур правоохоронних органів, що мають взаємодіяти в розслідуванні злочинів. У кінцевому підсумку все це призводить до внутрішньо колективних конфліктів, в умовах яких, безперечно, знижується ефективність роботи СОГ.

Керівництво СОГ необхідно доручати найбільш досвідченому й авторитетному слідчому, який не тільки досконало знає кримінально процесуальне законодавство, а й відчуває “підводні рифи”, з наявним досвідом формування ділових внутрішньо колективних взаємовідносин, у тому числі в порядку взаємодії з працівниками оперативно-розшукових підрозділів. Дуже важливо, щоб керівник СОГ мав організаційні здібності та вмів будувати рівні ділові стосунки з колегами.

Слідчий за результатами аналізу матеріалів кримінального провадження та на підставі плану розслідування готує пропозиції про кількісний склад слідчої групи, СОГ, про що рапортом доповідає керівникові органу досудового розслідування (п. 2.3 Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних групи від 20 жовтня 2014 р. № 1107).

На підставі критичного аналізу спроб класифікації СОГ, які мають місце в юридичній і науковій літературі, Л. Гордін запропонував визначити її за різними критеріями: структурою; складом учасників (якісною і кількісною ознаками); відомчою залежністю; часом функціонування; рівнем організації роботи; функціонально-цільовим призначенням (залежно від безпосередніх функцій, конкретних завдань і змісту діяльності) [12, с. 7].

До складу слідчих груп та СОГ залучаються працівники структурних підрозділів апарату МВС України, територіальних органів в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на транспорті, районних, районних у містах, міських управлінь (відділів), лінійних управлінь (відділів), окремих підрозділів міліції (п. 1.6 Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних групи від 20 жовтня 2014 р. № 1107).

Слідчо-оперативні групи створюються і на період розслідування складних, багатоепізодних справ, передусім у справах про організовані злочинні угруповання, а також для розкриття нерозкритих злочинів минулих років. Складна справа та, що має багато епізодів злочинної діяльності (однорідних чи різних за складом); за нею притягують до кримінальної відповідальності велика кількість осіб – співучасників злочину; або коли ці злочини вчинено у декількох місцях, іноді віддалених один від одного, що в усіх випадках не дозволяє одному слідчому закінчити розслідування у встановлені законом терміни. Справа з великим обсягом роботи вважється такою, коли для повного та всебічного дослідження всіх обставин у ній необхідне проведення великої кількості слідчих дій, які один слідчий у термін, установлений законом для провадження досудового слідства, виконати не в змозі [2, с. 141]. Ураховуючи тенденції розвитку злочинності проти життя та здоров'я особи дедалі більше поширюється практика створення міжрегіональних СОГ у разі вчинення злочинів серійного характеру з метою повного та всебічного розслідування кримінальних проваджень, встановлення всіх фактів злочинної діяльності підозрюваних осіб [5, с. 153].

Для розкриття і розслідування міжрегіональних злочинів, учинених на території кількох областей або залізниць, наказом керівництва МВС створюються міжрегіональні СОГ. Контроль за їх роботою може бути покладено на керівництво ГУ МВС, УМВС, УМВСТ, на території обслуговування якого вчинено найбільшу кількість злочинів. Можна було б залучати до роботи в СОГ інших працівників правоохоронних органів і спеціалістів відомств, які виконують службові завдання щодо швидкого розкриття та якісного

фахового розслідування тяжких злочинів, учинених на визначеній території, яка може не збігатися з наявним адміністративно-територіальним устроєм України. Що стосується таких злочинів, учинених на території інших країн, то може йтися про роботу відповідних фахівців у складі міждержавних змішаних слідчо-оперативних груп [8, с. 46].

До складу слідчої групи та СОГ залучаються працівники структурних підрозділів ОВС України, які мають стаж роботи на посаді слідчого або оперативного працівника не менше трьох років та досвід роботи з розслідування злочинів вказаної категорії. До складу слідчої групи та СОГ кандидатури працівників, які переводяться на іншу посаду, не включаються. Керівник органу досудового розслідування, визнавши пропозиції, указані в рапорті слідчого про необхідність створення слідчої групи та СОГ, обгрунтованими, відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, приймає рішення про створення слідчої групи або ініціює передачу керівником органу внутрішніх справ питання про створення СОГ (п. 2.4–2.5 Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп та слідчо-оперативних груп від 20 жовтня 2014 р. № 1107).

До складу СОГ ГУМВС, УМВС входять працівники структурних підрозділів: слідства (старший СОГ), карного розшуку, боротьби з економічною злочинністю, боротьби з незаконним обігом наркотиків, кримінальної міліції у справах дітей, науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів, міліції громадської безпеки. У міськрайліноорганах і територіальних відділах міліції СОГ формуються з числа працівників структурних підрозділів: слідства (старший СОГ), карного розшуку, боротьби з економічною злочинністю, протидії незаконному обігу наркотиків, молодіжної превенції, науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів, міліції громадської безпеки та кінологів із службово-розшуковими собаками (за необхідності). З урахуванням оперативної ситуації та штатної чисельності міськрайлінооргану до складу СОГ включаються працівники інших служб. (п. 6.3–4 Інструкції про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України затвердженої наказом від 22 жовтня 2012 р. № 940).)

Для визначення кандидатур членів слідчої групи та СОГ з числа працівників територіальних ОВС України нижчого рівня надсилається службова телеграма на ім'я керівника відповідного органу щодо надання кандидатури для включення до складу групи.

Начальник органу внутрішніх справ, структурного підрозділу апарату МВС України або його заступники протягом трьох діб або не пізніше терміну, указанного в телеграмі (листі), надсилає відповідь із зазначенням конкретних кандидатур для включення до складу групи. Інформація про кандидата повинна містити прізвище, ім'я, по батькові, займану посаду, а також стаж роботи.

З метою належного комплектування складу слідчої групи та СОГ за погодженням з керівником органу досудового розслідування може залучатися конкретний працівник територіального органу внутрішніх справ до складу групи в разі, якщо він проводив досудове розслідування в кримінальному провадженні щодо злочину, який розслідується, або перебував у складі слідчої групи та СОГ у цьому провадженні.

В інших випадках конкретна особа може залучатися до складу слідчої групи та СОГ за рішенням керівника органу досудового розслідування для належної організації розслідування в кримінальному провадженні.

Особа, яка включена до складу слідчої групи та СОГ, не залучається до виконання будь-яких завдань, не пов'язаних з роботою у складі групи.

Отже, кількість працівників, які залучаються до таких груп, буває різною, і зазвичай вони належать до відносно відокремлених підрозділів. Під час групового провадження серед учасників СОГ виникає багато питань процесуального та організаційного характеру, пов'язаних з невизначеністю або недостатньою визначеністю їх процесуальних повноважень під час діяльності у складі групи [13, с. 8]. Характерними ознаками СОГ є організованість, спільність мети і завдань, тимчасовий характер діяльності, участь представників різних служб і відомств, пріоритет процесуального керівництва, поєднання в межах одного процесуального формування засобів і методів роботи, притаманних суб'єктам із різним процесуальним статусом, сталість її складу [8, с. 44–45].

Таким чином, ми дійшли висновку, що найбільш ефективна взаємодія слідчого й оперативних працівників при розслідуванні злочинів можлива тільки в складі СОГ. Спільна діяльність забезпечує високу результативність проведених дій, їхню своєчасність, економію сил і засобів та визначає ефективність розслідування.

При взаємодії у формі СОГ співробітники мають більш сприятливі умови щодо налагодження взаєморозуміння один з одним. Якщо між членами СОГ не має взаємоповаги і довіри, наявні неприязні, а тим більш ворожі відносини, то ні про яку взаємодію не може йтися. Тому в ідеалі формувати СОГ необхідно з урахуванням психологічної сумісності її членів. А тому важливо забезпечити сталість їх складу.

Удосконалення діяльності СОГ реалізується і при “спеціалізації” слідчих й оперативних працівників при розслідуванні відповідних категорій злочинів, що, безперечно, сприятиме зростанню рівня їх професіоналізму і більш швидшому та якісному розслідуванню злочинів. Необхідно створити постійно діючі спеціалізовані СОГ з розслідування особливо тяжких злочинів, відповідно до виду злочину.

Подальше наукове розроблення цієї проблеми в теорії кримінального процесу, криміналістиці та оперативно-розшуковій діяльності сприятиме ефективному вдосконаленню організації взаємодії оперативних працівників зі слідчими та іншими учасниками в процесі розкриття та розслідування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бастрыкин А. И. Выступление на Всероссийском совещании руководителей следственных органов Следственного комитета при прокуратуре Российской Федерации об основных итогах работы в 2007 г. / А. И. Бастрыкин // Вестник Следственного комитета при Прокуратуре Российской Федерации. – 2008. – № 1. – С. 14.
2. Топчій В. В. Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів у складі слідчо-оперативної групи / В. В. Топчій / Юридичний вісник. – 2004. – № 4 (33). – С. 138–143.
3. Дорошенко В. Т. Організація роботи слідчо-оперативної групи при розслідуванні умисних вбивств, скоєних організованими злочинними угрупованнями і на замовлення / В. Т. Дорошенко // Слідча практика України. – Х., 2003. – № 3. – С. 65–67.
4. Чувилев А. А. Взаимодействие следователя ОВД с милицией / А. А. Чувилев. – М. : МВШ МВД СССР, 1981. – 80 с.
5. Корчовий М. Удосконалення діяльності слідчо-оперативної групи в процесі розкриття та розслідування проти особи з ознаками насильства / М. Корчовий / Вісник Академії управління МВС. – 2010. – № 3 (15). – С. 153.
6. Про затвердження Інструкції з організації реагування органів внутрішніх справ на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події : наказ МВС України 22 жовт. 2012 р. № 940.
7. Кокурин Г. А. Криминалистические и организационные основы деятельности следственно-оперативных групп по раскрытию и расследованию преступлений : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : 12.00.09 / Г. А. Кокурин. – Свердловск, 1991. – 24 с.

8. Синєокий О. В. Теоретичні та практичні проблеми діяльності міждержавних змішаних слідчо-перативних груп / О. В. Синєокий // Криміналістичний вісник : наук.-практ. зб. – К. : Ін Юре, 2009. – № 1 (11). – 200 с.

9. Подопрелов А. М. Создание и деятельность следственно-оперативной группы : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Подопрелов А. М. – К., 1991. – 224 с.

10. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. / відп. ред. С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. – Х. : Одиссей, 2013. – 1104 с.

11. Галаган В. І. Співвідношення кримінально-процесуальної і оперативно-розшукової діяльності ОВС України / В. І. Галаган // Науковий вісник НАВСУ. – 2000. – № 3. – С. 36–40.

12. Гордін Л. Я. Кримінально-процесуальні проблеми створення та діяльності слідчо-оперативних груп : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Л. Я. Гордін. – Х., 2008. – 18 с.

13. Федченко В. М. Розслідування злочинів слідчою та слідчо-оперативною групою: правові та організаційні засади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.09 / В. М. Федченко. – К., 2005. – 24 с.